

ปี ๑๙ ใช้ให้ครบสี่เท่า ต้องก้าวหน้าแน่

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต)

สารสังความสุข

ปีใหม่ ๒๕๔๙

.....

.....

จาก.....

ถึง.....

ปี ๔๙ ใช้ให้ครบสี่เท่า ต้องก้าวหน้าแน่

© พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

ISBN 974-344-433-5

พิมพ์ครั้งแรก มกราคม ๒๕๕๙ จำนวน ๒๗,๐๐๐ เล่ม

- คณะศรัทธา พิมพ์เป็นธรรมทาน ๒๔,๐๐๐ เล่ม
- คุณวิชัย-คุณอาภรณ์ สิงหาคมเมฆ ๓,๐๐๐ เล่ม

ภาพถ่ายปก : กฤษฎา นิถานานนท์

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด

๕๔/๖๗, ๖๘, ๗๑, ๗๒ ซอย ๑๒ ถนนจรัญสนิทวงศ์

แขวงท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

โทร. ๐-๒๕๖๔-๐๔๓๔-๕, ๐-๒๕๑๒-๕๕๙๑, ๐-๑๙๒๓-๘๘๒๕

๐-๑๘๓๖-๘๔๑๘ โทรสาร ๐-๒๕๖๔-๓๕๕๐

E-mail : sahadham@hotmail.com, sahadhammik@yahoo.com

อนุโมทนา

คุณวิชัย-คุณอาภรณ์ สิงห์ถลาเมฆ มีน้ำใจไมตรี ปราบณาดีต่อญาติมิตรและประชาชนทั่วไป ประสงค์จะอวยพรปีใหม่ด้วยการให้ธรรม ได้แจ้งบุญเจตนาที่จะพิมพ์หนังสือ **ปี ๔๓ ใช้ให้ครบสี่เท่า ต้องก้าวหน้าแน่** ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) เพื่อเผยแพร่เป็นธรรมทาน โดยจะแจกมอบแก่ญาติมิตร วิชาสิกขาและผู้สนใจทั่วไป ในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๔๙

การบำเพ็ญธรรมทานนี้ เป็นการมอบธรรมอันประเสริฐที่เป็นเครื่องเจริญธรรมเจริญปัญญา ให้เป็นพรแก่ญาติมิตร และประชาชน ในมงคลสมัยแห่งวาระขึ้นปีใหม่ โดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์สุขแก่เพื่อนร่วมชาติ และสังคม ในระยะยาว นับว่าเป็นการเริ่มต้น คือขึ้นปีใหม่นั้น ด้วยกุศล ซึ่งเป็นมงคลที่แท้

ในศุภมงคลวาระขึ้นปีใหม่นี้ ขอคุณพระศรีรัตนตรัย อภิบาลอวยชัยให้ท่านผู้ศรัทธาบำเพ็ญธรรมทานพร้อมทั้งครอบครัวญาติมิตร ตลอดจนถึงมวลประชาชน ขอจงเจริญสิริสวัสดิพิพัฒนามงคล พร้อมด้วยจตุรพิธพร งอกงามในธรรม และบันเทิงในสันติสุข ทุกเมื่อสืบไป

วัดญาณเวศกวัน

มกราคม ๒๕๔๙

สารบัญ

ปี ๔๙ ใช้ให้ครบสี่เท่า ต้องก้าวหน้าแน่.....	๑
มี “สี่เท่า” ปี “๔๙” ไปดีแน่.....	๓
เอาแค่เลขดี เป็นมงคล เลยไม่พึ่งตน กลายเป็นคนประมาท.....	๗
แค่สี่เท่า ก็ก้าวไปถึง นี่ติดล้อด้วย เลยช่วยให้เร็วและถึงด้วยกัน.....	๑๓
ทั้งเท่า ทั้งล้อ ก็เพื่อให้ถึงจุดหมาย โดยใช้เร็วแรงของตัว	๑๙
จะพึ่งตน ต้องมีตนที่พึ่งได้.....	๒๒
ปี ๔๙ ถ้ามีสี่ล้อมาแถมสี่เท่า ไทยจะก้าวหน้าเป็นผู้นำเขาแน่.....	๒๗

ปี ๔๙ ใช้ให้ครบสี่เท้า ต้องก้าวหน้าแน่

เจริญสุขสวัสดิ์ ผู้ดู-ผู้ฟัง ทุกท่าน ทุกคน

เวลานี้คนไทยแทบจะทุกคนกำลังมีใจรวมกันอยู่อย่างหนึ่ง แล้วก็ไม่ใช่เฉพาะคนไทยเท่านั้น คงจะเป็นคนทั่วทั้งโลกนี้กำลังมีใจรวมกันในเรื่องหนึ่ง

เรื่องที่ว่านี้ก็คือ เรื่องกาลเวลา ที่ปีเก่ากำลังจะสิ้นสุดไปแล้ว ปีใหม่ก็จะก้าวเข้ามา

ใจรวมกันนี้เป็นเรื่องที่ดี เรียกว่าความสามัคคี แต่ปัญหาอยู่ที่ว่าทำอะไรเราจะใช้ความสามัคคีนี้ให้ได้ผลเป็นประโยชน์ แต่เอาละ ถึงอย่างไรก็ตาม แค่สามัคคีก็ดีขึ้นหนึ่งแล้ว

ตอนนี้คนก็จะสามัคคี มีใจรวมกันตอนส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ ทำให้ได้สนุกสนานบันเทิง จัดงานกันทั่วไปหมด

ตอนนี้ได้ยินศัพท์ฝรั่ง มีการใช้คำว่า เคานต์ดาวน์ (Countdown) แต่ก่อนนี้ไม่ค่อยได้ยินหรือแทบไม่ได้ยินเลย มาปีนี้ได้ยินบ่อย อันนี้ก็เป็นส่วนที่น่าสังเกตอย่างหนึ่ง เรียกว่าเป็นเรื่องของกระแสของสังคม

แต่เมื่อพูดโดยรวม ก็เป็นเรื่องของความสนุกสนานบันเทิง เป็นเรื่องที่ว่า เราจะมีความสุขกัน

การมีความสุขนั้นก็เป็นเรื่องที่ดี ถ้าพูดตามภาษาพระ ก็เรียกว่า เป็นสิริมงคล

โดยเฉพาะปีใหม่ที่จะถึงนี้ คือปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ ถ้าพูดแบบฝรั่งก็ปี 2006 แต่เราไม่เรียกตามแบบฝรั่ง

น่าสังเกตว่า ตั้งแต่ปีฝรั่งขึ้นเลข 2000 มานี้ คนไทยหันไปนิยมใช้เลขศักราชแบบฝรั่งกันมาก แต่ขึ้นปีใหม่นี้เสียง หรือตัวเลขของพุทธศักราชแบบไทยเรารู้สึกว่าจะมีความหมายเข้าหู-ถูกใจคนไทยดีกว่า เพราะว่าเลข 2006 นี้ฟังดูก็อย่างนั้นๆ บางคนก็ถือโชคลางมาก อาจถึงกับกลัวเลข 6 - หก แต่ถ้าพูดว่า ๒๕๔๙ คนไทยมากหลายชอบใจเพราะไปติดเลข ๙ - เก้า

ตอนนี้ได้ยินเยอะ ดูหนังสือพิมพ์เมื่อวานนี้ ได้เห็นภาพต่างๆ ก็มีเรื่องเกี่ยวกับเก้าๆ โดยถือเป็นเรื่องของพิธีมงคลที่เกี่ยวกับการขึ้นปีใหม่ ๒๕๔๙

ก็หมายความว่า คนไทยเรานี้เป็นคนที่ค่อนข้างถือโชคลางกัน พอเห็นเลขเก้าก็ชอบ พอบอกว่าขึ้นปีใหม่ ๒๕๔๙ ก็ดีใจว่า ปีใหม่ปีนี้ดีนะ เป็นปีดี เป็นปีสีลิลิเก้ เราจะได้มีความสุขเจริญก้าวหน้า

การมองอย่างนี้ ถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องของการถือโชคกลาง แต่เมื่อเป็นการมองในแง่ดี ก็ดีเหมือนกัน

แล้วเราก็ถือโอกาสอวยชัยให้พรกันด้วย ก็เลยกลายเป็น เรื่องสิริมงคล เพราะฉะนั้น ก็เป็นเรื่องความดีความงามอย่างหนึ่ง แม้จะเป็นเรื่องโชคกลาง ก็เอาเป็นว่าเราก้าวไปสู่ปีที่ดี ปี ๒๕๔๙ แล้ว เราก็อวยชัยให้พรกันในเบื้องต้นว่า ขอให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

มี “สี่เท้า” ปี “๔๙” ไปดีแน่

อย่างไรก็ตาม จะเอาแค่นั้นคงไม่พอ เพราะว่าเพียงคิด จะให้ตัวเลขมีความหมายดีๆ แต่ถ้าเราไม่ทำอะไร แล้วมันจะก้าว ไปได้อย่างไร ตัวเลขอย่างเดียวเป็น “เท้า” แต่ถ้าเราไม่ “ก้าว” ไป มันจะไปได้หรือเปล่า เพราะฉะนั้น ต้องคิดให้ดีๆ

แล้วเรื่องโชคกลางนี้ บางทีก็เอาไปประสานบรรจบกับเรื่อง ของอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ อย่างที่พบในหนังสือพิมพ์เมื่อวานนี้ ก็อ้างปีใหม่ ๔๙ นี้แหละ บอกว่าจะมีพิธีมงคล เอาพระมาทำพิธี ตั้ง ๙,๙๙๙ องค์ นี่ก็เป็นเรื่องของความเชื่อถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์อิทธิ ฤทธิ์ปาฏิหาริย์ต่างๆ ที่เราจะต้องวางใจให้ถูกต้อง

รวมแล้ว เรื่องเหล่านี้ก็เป็นข้อสังเกตเกี่ยวกับสังคมไทยของเราว่า เรามีความเชื่อถือในเรื่องของโชคกลางและเรื่องอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์มาก

โชคกลางนั้น ก็เป็นเรื่องของการที่เราไปยอมว่าแล้วแต่มันจะเป็นไป คล้ายกับลัทธิที่ว่าไม่มีเหตุไม่มีปัจจัย หรือเป็นการเชื่อต่ออำนาจภายนอกที่เราควบคุมไม่ได้

ถ้าเป็นเรื่องอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ก็ดูเฉียดๆ กันอยู่กับพระพุทธศาสนา บางทีเราบอกว่าเป็นพุทธศาสนา แต่เมื่อวิเคราะห์กันดูแล้วก็ยังน่าสงสัย น่าแคลงใจอยู่ อย่างที่ชอบเอามาพูดกันนั้น มันมักจะไปเข้าทางของลัทธิหวังผลดลบันดาล ซึ่งต้องระวังให้หนัก

ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม เมื่อมาเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาในเรื่องของปีใหม่ ๒๕๔๙ นี้ ชาวพุทธเราก็ต้องเข้าใจ และวางใจให้ถูก

อย่างที่ว่าไปแล้ว เรื่องฤทธิ์เรื่องปาฏิหาริย์นั้น คนไทยเราชอบมาก แต่ถึงจะมองในแง่ดี ก็ต้องวิเคราะห์ตัวเองให้ชัดและต้องรู้ด้วยว่าอย่าติดอยู่แค่นั้น

พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงสอนให้เรามาเถียงกันว่าอิทธิปาฏิหาริย์หรือฤทธิ์นี้ จริงหรือไม่จริง แต่ทรงสอนไว้ว่า ถึงจริง

ก็ไม่หวังพึ่งนี้แหละจุดสำคัญ คำสอนของพระพุทธศาสนาอยู่ตรงนี้ คือเรายอมรับได้แล้วว่าฤทธิ์มีจริง แต่ท่านไม่ให้มันไปหวังพึ่งฤทธิ์นั้น

ท่านสอนหลักการใหญ่ไว้ ซึ่งเราก็จำกันได้ทุกคนว่า ให้รู้จักพึ่งตนเอง ก็ฤทธิ์เป็นของคนอื่น แล้วเราจะไปหวังพึ่งฤทธิ์ได้อย่างไร ถ้าเราหวังพึ่งฤทธิ์ มันก็แสดงว่าเราไม่ได้ปฏิบัติตามหลักของพระพุทธศาสนาที่แท้จริง

ฤทธิ์ปาฏิหาริย์เป็นเรื่องที่ต้องคอยให้คนอื่นบันดาลให้แล้ว เราลองพิจารณาดูตัวเองซิว่า การที่เราต้องคอยให้คนอื่นบันดาลให้ นั้น เราอ่อนแอหรือเปล่า ถ้าเราไม่ทำเอง ไม่เพียรพยายาม ไม่ใช่เรี่ยวแรงกำลังของตัวเอง ถ้าเราทำให้เกิดความสำเร็จเองไม่ได้ จะกลายเป็นความอ่อนแอไหม

ฤทธิ์ปาฏิหาริย์นั้น เราจะต้องทำให้เกิดมีของเราเอง พระพุทธศาสนาท่านไม่ให้เราหวังพึ่งฤทธิ์ของคนอื่น แต่ท่านให้เราสร้างฤทธิ์ให้เกิดมีเป็นของตนเองขึ้นมา เพราะฉะนั้น จึงมีหลักธรรมสำหรับสร้างฤทธิ์ของตนเอง ที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ชัดเจน

หลักธรรมข้อนี้ชาวพุทธทุกคนรู้จักกันทั้งนั้น แต่บางที่ไม่ได้ฝึก

คำว่า “ฤทธิ์” ภาษาบาลีเรียกว่า **อิทธิ** ส่วน **ฤทธิ์** เป็นคำสันสกฤต บางทีเราก็พูดควบกันเป็น “อิทธิฤทธิ์” คือบาลีว่า อิทธิ สันสกฤตว่าฤทธิ์ รวมกันเป็นอิทธิฤทธิ์ พูดซ้อนกัน เป็นคำซ้ำซ้อน บางทีก็เรียกว่าอิทธิปาฏิหาริย์ บางทีก็พูดว่าฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ก็คือคำเดียวกันนั่นเอง

เรื่องฤทธิ์เรื่องปาฏิหาริย์ ก็อย่างที่บอกแล้วว่าท่านไม่ได้ปฏิเสธ ท่านไม่ได้บอกว่าไม่จริง แต่ท่านบอกว่า **ถึงจริง เราก็ไม่หวังพึ่ง** ข้อสำคัญก็คือว่า เราจะต้องสร้างฤทธิ์ขึ้นมาเอง

ได้กล่าวแล้วว่า ฤทธิ์คืออิทธิ แล้วหลักธรรมอะไรที่สร้างฤทธิ์ หลักธรรมนี้ ถ้าเป็นนักเรียนพุทธศาสนา ต้องรู้จักกันทั้งหมด หลักธรรมสำหรับสร้างฤทธิ์ ก็คือ **อิทธิบาท** นั่นเอง

ในคำว่า “อิทธิบาท” นั้น **อิทธิ** ก็คือฤทธิ์ และฤทธิ์นั้น แปลว่าความสำเร็จก็ได้ ความรุ่งเรืองก็ได้ แล้ว **บาท** แปลว่าอะไร บาทก็บาทา บาทาก็คือเท้า เท้าก็คือเครื่องอุปกรณ์ที่จะก้าวไปให้ถึงจุดหมาย

เป็นอันว่า **อิทธิบาท** ก็คือเท้าที่จะก้าวไปสู่ฤทธิ์ หรือเท้าที่จะก้าวไปให้ถึงความสำเร็จ ให้เข้าถึงความรุ่งเรือง **อิทธิบาท ๔** ก็คือสี่เท้าที่จะก้าวไปให้ถึงฤทธิ์

ถ้าใครปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทสี่ ก็จะเป็นผู้มีฤทธิ์ และ

มีฤทธิ์ที่เราทำได้เอง ซึ่งก็จะสมชื่อปี ๒๕๔๙ ที่เราจะก้าวเข้าไป

นี่แหละ เรามีสองเท้าแล้ว ยังไม่ค่อยยอมก้าว ท่านเลยให้ชะลีเท้า ตอนนี้มีอิทธิบาท ๔ บาทาสี มีสี่เท้า ท่านให้ตั้งสี่เท้าแล้ว ถ้ายังไม่ก้าว ก็เห็นจะแย่แล้วคราวนี้

เพราะฉะนั้น ก็ขอให้ใช้เท้าสี่ของอิทธิบาทนี้ ก้าวกันไปซะที อิทธิบาท ๔ นี้ ถ้ามีแล้ว ก้าวแน่นอน ก้าวไปสู่ความสำเร็จ เรามี “สี่เท้า” ก็ได้ “๔๙” แน่

เอาแต่เลขดี เป็นมงคล เลยไม่พียงตน กลายเป็นคนประมาท

เป็นอันว่า จะต้องคิดกันให้ดี เราจะหวังแต่เพียงว่า ตัวเลข “๔๙” เป็นสิริมงคล เท่านั้น ไม่พอแน่ แต่เราต้องก้าวเองด้วย

ถึงแม้ถ้าเราอยู่เฉยๆ กาลเวลามันก็ก้าวไปตลอดเวลา จริงหรือไม่ กาลเวลานี้มันไม่เคยหยุดเลย ไม่ว่าเราจะหลับ จะตื่น จะนอน จะพัก จะอย่างไรก็ตาม กาลเวลาไม่เคยหยุดนิ่งเลย มันก้าวไปตลอดทุกเมื่อ ทุกขณะ

เมื่อกาลเวลาก้าวไปตลอดเวลา ถ้าเราหยุด เรานิ่ง เราก็กลายเป็นคนประมาท ไม่เจริญก้าวหน้า เพราะฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของคนที่จะต้องก้าวไปข้างหน้า อย่างน้อยก็แข่งกับกาลเวลา

ให้ทันกาลเวลา และถ้าก้าวไปด้วยเท้าสี่ของอิทธิบาท ก็จะประสบความสำเร็จถึงขั้นอยู่เหนือกาลเวลาได้

เพราะฉะนั้น อย่ามัวปล่อยตัวเรื่อยเปื่อยไปตามกระแสได้แค่หวังพึ่งอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ลิงดลบันดาลจากภายนอก แต่ขอให้เรามาสรางฤทธิ์ของตนเอง ถ้าให้แน่ใจ ก็สร้างฤทธิ์โดยใช้*อิทธิบาท ๔*

เรื่อง*อิทธิบาท ๔* นี้ไม่จำเป็นต้องอธิบาย เพราะเป็นธรรมะที่ชาวพุทธทุกคนรู้จักกันดี เรียกว่าเป็นธรรมะง่ายๆ แม้แต่เด็กเล็กๆ ที่เรียนพุทธศาสนาма ก็ต้องจำได้ทุกคน เอาแต่เพียงหัวข้อก็แล้วกัน คือ **ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา**

ถ้าจะง่ายๆ ก็พูดให้เป็นคำคล้องจองกันหน่อยว่า

ข้อหนึ่ง ใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์

ข้อสอง เพียรขยันก้าวไป

ข้อสาม ใจมุ่งมั่นอุทิศตัว

ข้อสี่ ใช้หัวคิดพิจารณา คือไม่ทำแบบหุ่มทือ ต้องรู้จักใช้หัวคิดด้วย

อันนี้คือหลัก*อิทธิบาท ๔* แบบง่ายๆ เป็นภาษาไทย หรือจะใช้อีกชุดหนึ่งง่ายกว่านั้น ก็ได้ ว่า “**ใจรัก พากเพียรทำ เอาจิต ผักใฝ่ ใช้ปัญญาสอบสวน**”

จะใช้ชุดไหนก็ได้ แต่รวมความก็คือ เป็นหลักธรรมง่าย ๆ ที่รู้จักกันดี ซึ่งควรเอามาใช้กันเสียที

ตอนนี้ ถ้าเราใช้อิทธิบาท ก็เป็นอันว่าเรามีสี่เท้า ที่ก้าวไปสู่ความสำเร็จ ก้าวไปสู่ฤทธิ์ ก้าวไปสู่ความเจริญ ก้าวไปสู่ความรุ่งเรือง

ถ้าเป็นชีวิตบุคคล ชีวิตบุคคลนั้นก็เจริญรุ่งเรือง แล้วก็ไปรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนก็เจริญงอกงาม ไปรวมกันอีกเป็นประเทศชาติ ประเทศชาติก็เจริญก้าวหน้า ประสบความสำเร็จ

ยุคนี้ เขาบอกว่า เป็นยุคแห่งการแข่งขัน เราก็ไม่ต้องกลัวการแข่งขันนั้น ถ้ามีอิทธิบาท ๔ นี้ ก็ต้องมีชัยชนะในการแข่งขัน ประสบความสำเร็จแน่

เพราะฉะนั้น ปีใหม่ที่จะมาถึง จึงเป็นเครื่องเตือนใจอยู่ในตัวแล้วว่า กาลเวลานั้นก้าวไปแล้วนะ มันกำลังจะทิ้งปีเก่า และก้าวเข้าสู่ปีใหม่ แล้วมันจะไม่รอเราเลยเป็นอันขาด เพราะฉะนั้น เราจะหยุด เราจะนิ่งไม่ได้ เราจะต้องก้าว

อันนี้คือคติที่เหนือกว่าการเอาแค่เลข ๙ เป็นสิริมงคล และที่จริง นี่ก็คือการทำให้ตัวเลข “๙” ที่หมายถึง “ก้าว” นั้น มีผลที่แท้จริงมา ด้วยการที่เราก้าวไปจริงๆ

เป็นอันว่า **ขั้นที่หนึ่ง** ไม่หยุด ไม่นิ่ง ไม่เฉย แต่ต้องก้าวไป
พร้อมกับ คู่กับ หรือแข่งกับกาลเวลานั้น

ย้ำว่า ขั้นที่หนึ่ง คือ ไม่หยุด แต่ก้าวไป

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเราจะก้าวไป ก็ไม่ได้เป็นหลักประกัน
ว่าเราจะประสบความสำเร็จ ตอนนี้ก็ต้องระวังอีก

ถึงแม้ออกเดินจะก้าวไป แต่บางคนอ่อนแอ ไม่ได้พัฒนา
ตัว ไม่ได้เตรียมตัวให้พร้อม แล้วจะก้าวไปได้อย่างไร ก็ไม่มีกำลัง
จะก้าวไป ก้าวไปไม่ไหว

เพราะฉะนั้น **ขั้นที่สอง** ไม่ว่าจะก้าวไปเป็นส่วนตัว หรือ
ก้าวไปเป็นชุมชน เป็นสังคม เป็นประเทศชาติก็ตาม ถ้าจะก้าวไป
ก็ต้องแข็งแรง มีกำลังพอที่จะก้าว

ที่นี่ ถ้าในเนื้อตัวอ่อนเปลี้ย ไม่มีแรง แต่ชอบอวด ชอบโก้
เอาอะไรต่ออะไรมาประดับตกแต่งตัวเสียแพรวพราว หรือแบก
หิ้วของที่ยืมคนอื่นเขามาจนพะรุงพะรัง แล้วทำท่าว่าก้าวไปๆ
เมื่อเนื้อตัวมันไม่ได้แข็งแรงจริง มีแต่ของที่พอกเอาไว้ข้างนอก
ก็เลยกลายเป็นว่าสิ่งที่พอกเอาไว้ข้างนอกนั้น ที่เป็นภาระรุงรัง
เลยทำให้ตัวเองยิ่งยวบยวบ ดีไม่ดีก็จะทรุด จะเซ หรือว่าจะไป
ป่วยไข้กลางทาง จะไปไม่ไหว หรือจะล้มไปเลย

เพราะฉะนั้น คนที่จะก้าวไป จึงต้องเตรียมตัวให้พร้อม จะต้องพัฒนาตน ทำตนให้แข็งแรง ให้เป็นคนที่มีคุณภาพ

อย่างสังคมไทยนี้ ก็ต้องดูว่า คนไทยเรามีความเข้มแข็ง มีความพร้อม มีสติปัญญาความสามารถเพียงพอไหมที่จะก้าวไป ในการแข่งขัน เป็นต้น ในระดับโลก หรือระหว่างประเทศ เรามีความพร้อมหรือเปล่า

ถ้าคิดจะก้าวไป ก็ต้องมีความพร้อม เตรียมตัวให้พร้อม เสริมสร้างพัฒนาคุณสมบัตินี้ดี คือสติปัญญาความสามารถ เป็นต้น ให้เกิดมีขึ้นมา ไม่ใช่ก้าวไปโดยเอาอะไรต่ออะไรมาพอก แต่เป็นของคนอื่นทั้งนั้น ถ้าอย่างนั้นก็ไปไม่ไหวเหมือนกัน อันนี้เป็นประการที่สอง

ต่อไป **ขั้นที่สาม** ต้องมีปัญญาด้วย เริ่มตั้งแต่ต้องมี ปัญญาว่าเราจะก้าวไปไหน ต้องมีจุดหมายที่ชัดเจน ต้องรู้ว่าข้าง ทางทั้งสองด้านที่จะไปนั้น จะต้องเจออะไร มีอะไรกีดขวาง มีอุปสรรคอะไรบ้างที่เราจะต้องแก้ไข ดูให้รอบด้าน สถานการณ์ ปัญหาอะไรต่างๆ ที่เราจะต้องพบ ต้องมีความสามารถในการที่จะ บุกฝ่าแก้ปัญหาข้างหน้า แล้วไปให้บรรลุจุดหมายให้ได้ อันนี้ก็ เป็นเรื่องใหญ่ที่จะต้องใช้ธรรมสำคัญคือปัญญา

การที่จะก้าวไปให้ถึงจุดหมายนี้ แม้จะมีกำลังพร้อม

แล้ว ถ้าก้าวไม่เป็น ก้าวไม่ถูก ไม่รู้ทิศทาง ไม่ได้ตั้งจุดหมายไว้ให้
ดี ก็ก้าวผิดที่ อาจจะหลงหลุมหลงเหวไปเลย

อย่างบางสังคม โดยเฉพาะสังคมไทยนี้แหละ น่าสังเกตว่า
ขาดจุดหมายที่ชัดเจน ไม่มีจุดหมายรวมของสังคม ไร้หรือเปล่า
ขอให้เราช่วยกันพิจารณาดู

ช่วงต่อปีเก่า-ปีใหม่ เป็นเวลาที่เราจะมาสำรวจตรวจ
สอบตัวเอง ถ้ามันขาดมันพร่องอะไร ก็เตรียมปรับปรุงแก้ไข
ขจัดปัญหา มาพัฒนาทำตัวให้พร้อมจริงๆ แล้วปีใหม่ก็จะเป็น
เวลาที่เรามาตั้งตัว ออกเดิน ให้ปี ๔๙ เป็นปีแห่งการก้าวหน้า
ที่แท้จริง ตกกลงว่า

หนึ่ง: ต้องก้าวไป ไม่ใช่หยุดนิ่ง ไม่ใช่แค่คอยรอ

สอง: ในการก้าวไปนั้น ต้องมีกำลัง มีความพร้อม มีสติ
ปัญญาความสามารถ เป็นต้น ที่จะก้าวไปได้ โดยที่พลังในการ
ก้าวนั้น อยู่ในเนื้อในตัวของตัวเอง ไม่ใช่ไปเที่ยวเอาอะไรต่ออะไร
มาพอกอวดโก้กันไป หรือเป็นเพียงของฉาบฉวยล่อตาทั้งนั้น

คนไทยเรามีค่านิยมเด่นอันหนึ่ง คือชอบโก้ อันนี้ต้อง
ระวังมาก ถ้าทำอะไร เอาดีแต่มาอวดโก้กันเท่านั้น ก็จะเป็น
อันตราย ต่อไป

สาม: อย่างที่บอกแล้วก็คือ ต้องรู้จุดหมาย แล้วก็ไปให้ถึง

จุดหมาย โดยไม่ตกหลุมตกเหวในระหว่างทางเสียก่อน

ถ้าได้แค่นี้ ก็ถือว่า การก้าวไปในปี ๒๕๔๙ นี้ จะเป็นการ
ก้าวที่แท้จริง จะประสบความสำเร็จ

แต่อย่าลืมว่าทั้งหมดนี้ต้องใช้อิทธิบาท เอาสี่เท่านี้ก้าวไป
ก็จะประสบความสำเร็จแน่นอน

แต่สี่เท่า ก็ก้าวไปถึง

ปีติดลัดด้วย เลยช่วยให้เร็วและถึงด้วยกับ

เมื่อเรามี**อิทธิบาท ๔** ที่จะก้าวไปให้ประสบความสำเร็จ
ด้วยดี ที่เรียกว่ามีสี่เท่าพร้อมแล้ว ก็จะต้องพิจารณาว่า เราจะก้าว
ไปในการทำอะไร

ขอยกตัวอย่างสักชุดหนึ่ง อันนี้เป็นเพียงตัวอย่าง
เพราะเรื่องที่จะทำนั้นพูดได้หลายด้าน และเราสามารถทำการ
ต่างๆ ที่จะทำให้เกิดความเจริญงอกงามได้ทุกระดับ ทั้งระดับ
บุคคลเป็นส่วนตัว ทั้งระดับชุมชน ทั้งระดับประเทศชาติ
พร้อมทั้งเกื้อกูลระดับโลกไปด้วย

ข้อที่หนึ่ง คือ “**ถิ่น**” หรือที่อยู่ ที่ทำกิน ถิ่นอาศัย รวมไปถึง
ถึงสิ่งแวดล้อม หลักพระพุทธศาสนาสอนว่าให้เราอยู่ในถิ่นที่เหมาะสม

ถ้าพูดเฉพาะตัวเอง แคบ้าน หรือครอบครัว ก็คือที่อยู่อาศัย ถ้าเป็นชุมชนก็หมายถึงท้องถิ่นทั้งหมด แล้วขยายออกไปก็ได้แก่ประเทศชาติของเรา ตลอดจนถึงแวดล่อมทั้งโลก ที่ต้องให้เป็นถิ่นเป็นที่อยู่ที่เหมาะสมที่สุดที่น่าอยู่อาศัย

ถ้ามันยังไม่เหมาะ ยังไม่ดี ก็ต้องทำและช่วยกันทำให้เป็นท้องถิ่นดินแดนสภาพแวดล่อม ที่เหมาะสมน่าอยู่น่าอาศัย

ถิ่นที่เหมาะสมเป็นอย่างไร ก็คือเป็นถิ่นที่ดี เป็นถิ่นเป็นดินแดนที่สงบปลอดภัย สะอาดเรียบร้อย มีความมั่นคง แล้วก็มีธรรมชาติดี มีสิ่งแวดล้อมที่รื่นรมย์ น่าอยู่น่าอาศัย โดยเราช่วยกันดูแลรักษาและช่วยกันทำให้มันเป็นอย่างนั้น

ถ้าเป็นที่ทำมาหากิน ก็ให้เป็นที่อุดมสมบูรณ์ และรักษาความอุดมสมบูรณ์นั้นไว้ให้ได้ ไม่ใช่เอาแต่ขุดเอาแต่ตัด จ้องหาแต่ประโยชน์คอยเก็บผลให้ตัว ไม่ซ่อมไม่เสริมไม่อนุรักษ์ไม่บำรุง จนถิ่นจนดินน้ำกระหังฟ้า หมดชีวิตชีวา เหลือแต่ความแห้งแล้งโทรมเฉา แล้วตัวเราเองนั้นแหละที่จะเดือดร้อน

อันนี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ถ้าเราขาดที่อยู่อาศัย ท้องถิ่นสภาพแวดล่อมที่ดีที่งามแล้ว มันก็ไม่น่าอยู่ และไม่เกื้อหนุนต่อชีวิตต่ออารงาน และการที่จะสร้างสรรค์ความเจริญอย่างอื่นต่อไปทางพระเรียกว่าไม่เป็น “ลัปปายะ”

เพราะฉะนั้น จะต้องทำถิ่นที่อยู่อาศัยประเทศชาติ บ้านเมืองของตนให้ดี ให้งาม ให้เรียบร้อย สงบ มั่นคง ปลอดภัย น่ารื่นรมย์ใจ

ไม่ใช่มีวแต่รบราฆ่าฟันกัน มีโจรผู้ร้ายมากมาย เต็มไป ด้วยการเบียดเบียนแย่งชิงซึ่งกันและกัน ปล่อยให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงไปเรื่อยๆ มีแต่ขยะ มีแต่ควันพิษ อย่างนั้นก็คือเสื่อม จะต้องคิดแก้ไขกัน ทำให้ดี

ถ้าถิ่นที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม ประเทศชาติบ้านเมืองของเรา เรียบร้อย น่ารื่นรมย์ น่าอยู่อาศัย จิตใจเราก็จะมีความสุข และถ้าไม่มัวเพลินประมาท เราก็จะสามารถก้าวไปในการพัฒนา

เมื่อด้านวัตถุสิ่งแวดล้อมดี ก็ต่อไป

ข้อที่สอง คือ “คน” หมายถึงผู้ที่เราคบหา คือคนที่เราเอามาหรือออกไปเกี่ยวข้อง เช่นอยู่ร่วมหรือทำงานด้วย ก็ให้เป็นคนดี

ถ้าเป็นเด็ก ก็ให้รู้จักคบหาเพื่อนที่ดี รู้จักที่จะเรียนรู้อับเอาประโยชน์จากคุณพ่อคุณแม่ จากครูอาจารย์ จากสื่อมวลชน จากการดูการฟังทีวี การใช้อินเทอร์เน็ต (Internet) อะไรต่างๆ เรียกว่ารู้จักใช้ไอที (IT) รู้จักใช้รู้จักสื่อสารกับสิ่งแวดล้อม

ทางสังคมต่างๆ ให้ได้ประโยชน์ ให้ได้สิ่งที่มีคุณค่า ในทุกระดับ ก็ขยายขึ้นไปอย่างนี้แหละ

ถึงในระดับของผู้บริหารประเทศชาติ ก็ต้องมีข้าราชการที่ดี มีที่ปรึกษาที่ดี มีนักการเมืองที่ดี มีผู้บริหารทุกระดับชั้น ข้าราชการทุกระดับชั้น ที่ดี ซื่อตรง ขยันหมั่นเพียร ตั้งใจทำงานเพื่อประเทศชาติ ถ้าผู้นำผู้บริหารประเทศชาติ เลือคนหาคนทำงานที่มีความสามารถ มีคนที่ดีแวดล้อม ก็เรียกว่า คบคนดี

ถ้าผู้นำคบคนดี ก็มีหวังที่ประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรือง ออกงาม

เป็นอันว่า ตั้งแต่ในบ้าน แต่ละบุคคล เริ่มต้นแต่เด็ก ก็ต้องรู้จักฝึกที่จะคบหาคนดี มีเพื่อนที่ดี และเพื่อนที่ดีนี้ทางพระท่านไม่ได้จำกัดเฉพาะเพื่อนที่มีวัยเดียวกัน แม้แต่พ่อ แม่ ครู อาจารย์ ท่านก็เรียกว่าเป็นเพื่อน ในชื่อว่า “กัลยาณมิตร”

เราต้องรู้จักคบหา ให้ได้ประโยชน์จากสิ่งแวดลอมทางสังคมที่ดี ซึ่งก็จะช่วยให้เจริญก้าวหน้าไป จึงเป็นองค์ประกอบที่จะต้องสร้างสรรค์ ในการเตรียมก้าวไปให้ได้ผลดี

ข้อที่สาม คือ “บุญ” หมายถึง คุณงามความดี หรือความดีงามความสามารถ หรือคุณสมบัติทั้งหลาย พร้อมทั้งปัจจัยอันพ่วงมา ที่เป็นต้นทุนหรือเป็นความพร้อมในตัวเอง

คุณสมบัติในตัวพร้อมทั้งทุนติดพ่วงนี้ ท่านเรียกว่าบุญ

บุญนั้นมีมากมาย เช่น ความรู้ความสามารถ ความรู้จัก
เจรจาปราศรัย ความมีกิริยาท่าทางนุ่มนวลงดงาม ความมีคุณ
ธรรมต่างๆ ความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ ความมีวินัย
ความมีศีล ความมีสติ สมาธิ ฯลฯ ความมีร่างกายดี มีครอบครัวดี
จนไปถึงสิ้นสุดที่ปัญญา

คุณสมบัติเหล่านี้จะต้องสร้างให้มีขึ้นในตนเอง ต้อง
ฝึกฝนต้องพัฒนาขึ้นไป เป็นทุนดีที่ต้องเตรียมไว้ตลอดเวลา
เตรียมให้พร้อมตั้งแต่ต้น

เมื่อเตรียมขึ้นมาไว้ให้มีในตัวอยู่ก่อนพร้อมแล้ว ก็เรียก
ว่าเป็น **“บุพเพกตบุญญาตา”** แปลว่า มีบุญที่ทำไว้ก่อนแล้ว คือ
มีทุนดีที่ได้เตรียมให้พร้อมไว้แต่ต้นแล้ว พอมีสถานการณ์ที่จะต้อง
ต้องใช้ขึ้นมา เราก็พร้อมที่จะเอามาใช้ เอามารับมือ หรือปฏิบัติ
การได้ทันที

แต่คนที่ไม่ได้เตรียมตัว ไม่ได้สร้างทุนดีเตรียมพร้อมไว้
ไม่มีปัญญา ไม่ได้รับการศึกษา เป็นต้น พอเจอสถานการณ์ที่ต้อง
ทำ ต้องปฏิบัติขึ้นมา ก็ไม่พร้อมที่จะทำ ก็ติดขัด

ถ้าคนไม่มีทุน และประเทศชาติขาดทรัพยากรมนุษย์ที่ดี
ก็พัฒนายาก เพราะฉะนั้น เราจึงต้องมีการศึกษาให้เด็กเล่าเรียน

กันไว้แต่ต้น ตั้งแต่วัยเด็กวัยเล็ก นี่เพราะอะไร ก็เพราะว่า จะให้เขาเป็นผู้มีทุนดีได้เตรียมไว้

ข้อที่สี่ คือ **“ตั้งตัว”** หรือตั้งตัวแน่ไป หมายความว่า พอมีกำลังคน มีถิ่น มีทุนดีพร้อมแล้ว ทีนี้ก็ตั้งตัวเดินหน้าก้าวไปในทางให้แน่เลย คือตั้งตัวก้าวหน้าแน่สู่จุดหมาย

คนเรานี้ จุดหมายของตัวเองหรือของชีวิตเป็นอย่างไร จุดหมายของชุมชนเป็นอย่างไร จุดหมายของสังคมประเทศชาติเป็นอย่างไร มันต้องมี

เราต้องสำรวจว่า ชีวิตของเราที่มีจุดหมายชัดเจนใหม่ครบครัน สังคม ประเทศชาติ ต้องตั้งไว้ทั้งจุดหมายระยะยาว และจุดหมายระยะสั้น หรือจุดหมายเฉพาะหน้า

อย่างน้อยจุดหมายสำหรับปี ๒๕๔๙ นี้ที่เด่นชัดที่สุด คืออะไร จะต้องทำอะไรให้สำเร็จให้ได้ ก็ตั้งไว้ แล้วก็ตั้งตนให้แน่ มุ่งหน้าสู่จุดหมายนั้น ให้บรรลุผลให้ได้ และไม่ไขว้ ไม่เขว ไม่แคลง ไม่เถลไถลออกไปนอกทาง

ข้อสี่นี้สำคัญมาก เพราะว่าเป็นยุคปัจจุบันนี้ มีสิ่งล่อเร้าเข้ายวนมาก เด็กๆ มักจะถูกสิ่งล่อเร้าเข้ายวน จูงให้เถลไถล ถ้าไม่เขวออกไปจากทาง ก็มักเฉหรือเซเชือน ฉะนั้น เราจะต้องมุ่งมั่นแน่แนในการเดินทางไปสู่จุดหมาย

ข้อนี้ท่านเรียกว่า “ตั้งตนไว้ชอบ” หรือ “ตั้งตนให้ถูกวิธี”
เป็นคำบาลีว่า “อิตตสัมมาปณิธิ”

สี่ข้อนี้ ถ้าทำได้อย่างที่วามาก็จะพบความสำเร็จก้าวหน้า
ได้อย่างแน่นอน ไม่เฉพาะในระดับบุคคล แม้แต่ในระดับประเทศ
ชาติก็เช่นเดียวกัน

อย่างที่กล่าวแล้วว่า ประเทศชาติ สังคม จะต้องมียุทธ
หมายรวมไว้ อย่างประเทศที่เขาบรรลุเป้าหมาย กลายเป็น
ประเทศยิ่งใหญ่ เป็นมหาอำนาจขึ้นมาได้ เขาก็ต้องมียุทธ
หมายของคนในชาติ เช่น ในบางประเทศก็มีชาตินิยมที่แรงกล้า

แต่สำหรับเรา ก็ต้องมาคิดกันว่ายุทธหมายอะไรจะดีที่สุด
ซึ่งเป็นยุทธหมายที่เป็นไปเพื่อการสร้างสรรค์ที่แท้จริง ที่เป็นคุณ
ทั้งแก่ประเทศของตนเอง แก่สังคมของตนเอง แล้วก็เกื้อกูลต่อโลก
ไม่ไปเบียดเบียนคนอื่นด้วย แต่ต้องมียุทธหมาย ไม่ใช่อยู่งันไปวันๆ
เรื่อยๆ เปื่อยๆ เคี้ยวๆ เลื่อนลอย

**ทั้งเก่า ทั้งล้า ก็เพื่อให้ถึงจุดหมาย
โดยใช้เรี่ยวแรงของตัวเอง**

ก็เอาละ รวมความว่า ทุกระดับจะต้องมียุทธหมาย แล้วก็
ตั้งตัวแน่นแน่ ดำเนินก้าวหน้าไปให้ถึงจุดหมายนั้น

ธรรมะ ๔ ข้อนี้ ขอบทวนอีกครั้งหนึ่ง ก็คือ

๑. ปฏิรูปเทศบาล “อยู่ในถิ่นที่เหมาะสม” ถ้าถิ่นนั้นมันยังไม่เหมาะสม เช่น บ้านเมืองยังไม่ดีไม่เรียบร้อย ก็ต้องทำให้มันเหมาะสม ต้องช่วยกันทำให้มันดีให้ได้ ใครอยู่บ้านของตัวเอง บ้านของเรายังไม่ดี ยังไม่น่าอยู่อาศัย ยังไม่ปลอดภัย ไม่มั่นคง ก็แก้ไขปรับปรุง ทำให้เรียบร้อยจนกว่ามันจะดี โดยเฉพาะชุมชนแต่ละท้องถิ่น ต้องทำให้เป็นถิ่นที่เหมาะสมให้ได้

๒. สัปปริสุပ္ปัสสยะ “เสาะเสวนาคณดี” นี้ก็ทุกระดับ ตั้งแต่นักเรียนไปจนกระทั่งผู้บริหารประเทศชาติ ต้องมีคนที่ดี แวดล้อม ที่มาร่วมงาน มารับใช้ มาทำงานทำการ ที่ดีงาม ที่ซื่อตรง ที่จริงใจ มีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์ประเทศชาติ เป็นต้น

๓. ปุพเพกตปุญญตา “มีทุนที่เตรียมพร้อมไว้” เรียกว่าเป็นคนมีบุญ แต่จะมีบุญได้ ก็ต้องบำเพ็ญคุณความดีไว้ก่อน เฉพาะอย่างยิ่งก็สร้างตัวด้วยการศึกษา คือสิกขานี้แหละ ให้เป็นคนที่มีพัฒนาแล้ว ทั้งชีวิตด้านนอก ด้านความประพฤติ ด้านจิตใจ และด้านปัญญา

๔. อัตตสัมมาปณิธิ “ตั้งตนแน่วในวิถึ” เป็นขั้นที่ดำเนินชีวิต ดำเนินงาน และบริหารกิจการ ให้ก้าวหน้าไปสู่จุดหมาย โดยก้าวไปถูกต้องทาง มุ่งมั่น แน่วแน่ ไม่พรา ไม่มัว ไม่ส่าย ไม่เฉ ไม่ลัษสน

ธรรมะ ๔ ข้อนี้ ชาวพุทธจำนวนมากรู้จักดี เรียกว่า **จักร ๔ หรือจตุจักร** แปลว่า “สี่ล้อ”

จักร ๔ นี้ก็มาต่อ**อิทธิบาท ๔** คือ สี่ล้อ มารับช่วงต่อ สี่เท้า **อิทธิบาท ๔** นั้นแปลว่า “สี่เท้าที่ก้าวไปสู่ความสำเร็จ” แต่ถึงตอนนี้เรามี**จักร ๔** กลายเป็น**สี่ล้อที่แล่นลื่น** ไปเลย เมื่อก็มีแค่เท้า แต่ตอนนี้ติดล้อแล้ว

เราไปด้วยเท่านั้นหนักแรง ใช้เวลามาก และไปได้เฉพาะตัว ถ้ามีข้าวของก็แบกหามพะรุงพะรัง แต่ถ้าไปด้วยรถมีล้อก็หิ้วเร็ว ออมแรง แถมพาคนพาของที่จัดให้ดีไปได้อีกด้วย

ได้แค่สี่เท้า เราก็ก้าวไปถึงความสำเร็จแล้ว แต่ตอนนี้ไม่ใช่แค่ก้าวเท่านั้น เราได้จักรสี่ล้อติดล้อเลย ถ้าเป็นประเทศชาติ ก็ก้าวหน้าไปแข่งขันในระดับโลกได้สบายไปถึงความสำเร็จได้ไม่ต้องห่วง

วันนี้ ที่เราเตรียมจะก้าวไปในปีใหม่ ๒๕๔๙ นั้น เราเตรียมพร้อม ทั้งเท้า ทั้งล้อเลย

เท่านั้นท่านให้สี่เลย เรามีแค่สองเท้ายังไม่ค่อยก้าว ท่านแถมให้อีกสองเท้า เป็นอิทธิบาท ๔ ได้สี่เท้าที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จแล้วก็ติดล้ออีกสี่ล้อ อย่างนี้ก็ก้าวหน้าไปได้แน่

ถ้าเราใช้สี่เท้าของ**อิทธิบาท** และติดสี่ล้อของ**จตุจักร** ก็เข้าหลักที่ว่าเราทำตนให้พร้อมที่จะ “พึ่งตนเองได้” ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ

จะฟังตน ต้องมีตนที่ฟังได้

ได้พูดแต่ต้นแล้วว่า เราต้องฟังตนเอง ไม่ใช่ไปหวังฟังอำนาจภายนอก อย่างที่ว่า การไปรอโชคจากเลข ๙ ของปี ๔๙ ก็ไม่พอ หรือจะหวังฟังอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์การดลบันดาลของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไหน เมื่อต้องรอเขาทำให้ ก็ไม่ปลอดภัย ไม่แน่นอน เพราะฉะนั้น เราจะต้องก้าวไปด้วยตัวเองให้ได้

การก้าวไปด้วยตัวเอง ก็คือการฟังตนเอง แต่ที่ว่าฟังตนเองนี้จะฟังได้อย่างไร **คนที่จะฟังตนเอง ก็ต้องมีตนที่ฟังได้**

อันนี้สำคัญมากนะ ต้องถามตัวเองว่า ฉันจะฟังตน แต่ เอ! แล้วนี่นะ ฉันมีตนที่ฟังได้หรือเปล่า?

ถ้าคุณจะฟังตน แต่คุณมีตนที่ฟังไม่ได้ เช่นว่าไปตกน้ำ แล้วว่ายน้ำไม่เป็น ก็คือมีตนที่ฟังไม่ได้ แล้วจะฟังตนได้อย่างไร ก็จมน้ำตายนะซี

เพราะฉะนั้น ในหลักฟังตนนั้น ท่านจึงบอกต่อไปว่า เมื่อตกลงว่าเราจะฟังตน ก็ให้ถามตัวเองว่า เรามีตนที่ฟังได้หรือยัง แล้วถ้าเรามีตนที่ยังฟังไม่ได้ จะทำอย่างไร อ้อ! ก็ต้องฝึกศึกษาพัฒนาตนนั้นขึ้นไป เพื่อทำตนนั้นให้เป็นที่ฟังได้ ตอนนี้แหละจึงจะมาถึงพระพุทธรักษา

ตรงนี้เป็นจุดสำคัญมาก ฉะนั้นต้องทำให้ครบ ๓ ขั้นตอน
คือ

ขั้นที่ ๑ มองตามหลักความจริงที่มีอยู่ว่า ในที่สุดแล้วนี่
ที่พึ่งที่แท้ก็คือตัวเรานี่แหละ ไม่ว่าใครจะช่วย จะให้เราพึ่งแค่นั้น
พ่อแม่จะรักเราแค่นั้น จะทำให้เราหมดทุกอย่างแค่นั้น ในที่สุด
แม้แต่เอาข้าวใส่ปากให้แล้ว ถ้าเรายังไม่ยอมเคี้ยว ไม่ยอมพินิจ
มันก็ไม่รอด

เอาอย่างที่ว่าเมื่อกี้ ไม่ได้ฝึก ไม่ได้หัดว่ายน้ำไว้ แล้วไป
ตกน้ำ ว่ายน้ำไม่เป็น เรียกว่าพึ่งตนไม่ได้ ก็ลำบาก ถึงใครจะไป
ช่วยอย่างไร ก็สู้ตัวเองว่ายน้ำเป็นไม่ได้

ในที่สุด ลึกเข้าไปถึงจิตใจของตัวเอง ที่เรามีทุกข์ มีอะไร
ต่างๆ ในที่สุดเราก็ต้องอยู่กับจิตใจของตัวเอง ต้องพึ่งตัวเองให้
ได้ ต้องแก้ทุกข์ในใจให้สำเร็จ ใครก็ทำแทนให้ไม่ได้ แม้แต่
พระพุทธเจ้าจะช่วยให้ได้ ก็แค่สอนให้เรามีปัญญา ที่จะเอามาแก้
ปัญหาให้ตัวเราเอง

ฉะนั้น เราจะต้องพัฒนาตัวเรา ทั้งด้านร่างกาย วาจา จิตใจ
โดยเฉพาะปัญญาให้พร้อม ถ้าเรามีปัญญาพร้อมแล้ว เราจะพึ่ง
ตนได้อย่างแท้จริง มีปัญหาข้างนอกก็แก้ได้ มีปัญหาในจิตใจ
ของตัวเองก็แก้ได้ มีทุกข์เกิดขึ้นก็แก้ได้

แต่คนอื่นมาช่วย มาแนะนำอะไรต่างๆ ถ้าเราไม่เกิดปัญญา
ไม่ยอมเข้าใจ ก็ไปไม่ไหว

ด้วยเหตุนี้แหละ ในที่สุดท่านจึงบอกความจริงไว้ว่า
“**ตอนนี้แหละ เป็นที่พึ่งของตน**” แต่ที่นี้

ขั้นที่ ๒ เมื่อความจริงบอกว่า ที่พึ่งที่แท้คือตัวเอง ตอนนี้
แหละเป็นที่พึ่งของตน เราก็จะต้องพึ่งตน

แต่อย่างทีบอกแล้วว่า **“จะพึ่งตน ก็ต้องมีตนที่พึ่งได้”**
ถึงตอนนี้ ก็ต้องถาม ต้องสำรวจตรวจสอบและพิจารณาตัวเองว่า
เรามีตนที่พึ่งได้หรือไม่ ตรงนี้เป็นขั้นตอนสำคัญ ถ้ามีตนที่ยังพึ่ง
ไม่ได้ ก็จะได้เร่งทำตนให้เป็นที่พึ่งได้ มีตนที่ยังพึ่งไม่ได้ใน
เรื่องใด ก็เอาใจใส่มุ่งหน้าไป ก้าวไปทำตนให้เป็นที่พึ่งได้ในเรื่อง
นั้น

ขั้นที่ ๓ ที่นี้ก็ถึงตอนสำคัญ คือ ทำอย่างไรจึงจะมีตน
ที่พึ่งได้ อ้อ! **เราจะมีตนที่พึ่งได้ ก็ต้องฝึกศึกษาพัฒนาตนนั้น
ขึ้นไป** อันนี้แหละเป็นหลักใหญ่ที่สุด

ปี ๒๕๔๙ เป็นปีที่เราจะต้องใช้หลักนี้ให้เต็มที่ เพราะ
หลักพระศาสนาที่สอนกันตลอดเวลา ก็ว่าให้พึ่งตน หลักอะไรๆ
ที่เราพูดกันเวลานี้ อย่างการพัฒนาต่างๆ ก็มาลงตรงว่าให้พึ่งตน
ทั้งที่รู้จักกันอยู่ว่าจะต้องพึ่งตน แต่คนจำนวนมากก็ไม่

พยายามหรือไม่ยอมฟังตน อย่างหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่พระราชทานไว้ ก็เป็นหลักฟังตนเอง แต่สังคมไทยยังมีคน ๒ จำพวกนี้มากเกินไป คือ

- คนพวกหนึ่งไม่รู้จักพอ
- คนอีกพวกหนึ่งไม่รู้จักทำให้พอ

จึงเป็นอุปสรรคใหญ่ซึ่งขัดขวางเศรษฐกิจพอเพียงที่จะฟังตนเองได้ และคนที่ไม่รู้จักฟังตนที่จะให้เกิดมีเศรษฐกิจที่พอเพียง เพราะเป็นคนซึ่งมีตนที่ฟังไม่ได้

เรายำกั้นตลอดเวลาว่าให้ฟังตนเอง แต่ในภาคปฏิบัติไม่ใช่อยู่แค่นั้น ต้องมาถึงขั้นตอนที่ว่า จะฟังตนนั้น ก็ต้องมีตนที่ฟังได้ และจะมีตนที่ฟังได้ ก็ต้องฝึกศึกษาพัฒนาตนนั้นขึ้นไป นี่คือเข้าสู่กระบวนการที่จะทำตนนั้นให้เป็นที่ฟังได้ และนี่ก็คือพระพุทธานุศาสนาทรงหมด

ขอให้เข้าใจว่า **พระพุทธานุศาสนาทรงหมด คือกระบวนการทำตนให้เป็นที่ฟังได้** ไม่ใช่ติดอยู่แค่ “ให้ฟังตน”

ที่ว่านี้หมายถึงพุทธศาสนาภาคปฏิบัติ ดังจะเห็นว่า **มรรค** ก็คือข้อปฏิบัติหรือการดำเนินชีวิตในทางของการฟังตน **ไตรสิกขา** ก็คือการฝึกศึกษาที่จะทำตนให้เป็นที่ฟังได้ เช่นที่ตรัสไว้ชัดเจนว่า ผู้ที่ปฏิบัติตามหลักสติปัฏฐาน เป็นผู้ที่มีตนเป็นที่ฟัง

การฝึกศึกษาพัฒนาตนเพื่อให้คนมีตนที่พึ่งได้ นี่แหละเป็นการปฏิบัติธรรมที่แท้จริง เพราะว่า ถ้าสอนแค่ให้พึ่งตน แต่เขามีตนที่ยังพึ่งไม่ได้แล้ว เขาจะไปพึ่งตนได้อย่างไร

คนจำนวนมากบอกว่าพึ่งตนๆ ไปเจอคนตกน้ำ เขาว่ายน้ำไม่เป็น ก็บอกเขาว่า **“อัตตา หิ อัตตโน นาโถ”** ตนเป็นที่พึ่งของตนนะ แล้วคนว่ายน้ำไม่เป็น จะทำไงละ แกก็ตายเท่านั้น

เพราะฉะนั้น อย่าเอาแค่ว่าบอกให้พึ่งตน ต้องรู้ว่า ตนเป็นที่พึ่งของตนนั้นเป็นหลักความจริง แล้วต้องโยงไปยังหลักที่เชื่อมต่อกับการปฏิบัติที่ว่า ต้องมีตนที่พึ่งได้ จากนั้นก็จะบ่งชี้ไปยังสิ่งที่ต้องทำ คือ จะมีตนที่พึ่งได้ ก็ต้องฝึกศึกษาพัฒนาตนนั้นขึ้นไป

ถ้าเข้าใจแล้วปฏิบัติตามนี้เราก็จะมีตนที่พึ่งได้ในทุกระดับ เริ่มตั้งแต่ระดับบุคคลในส่วนตัว ก็ถามว่า เราพึ่งตนเองได้ไหม เรามีตนที่พึ่งได้หรือเปล่า

เด็กทุกคนต้องถามตัวเองว่า เรามีตนที่พึ่งได้ไหม หรือว่าเรามีตนที่พึ่งได้หรือยัง การที่คุณพ่อคุณแม่ให้เราเล่าเรียนศึกษาอะไรต่างๆ นี้ ก็เพื่อให้เรามีตนที่พึ่งได้ เพราะตอนนี้หนูยังมีตนที่พึ่งไม่ได้ ก็เลยต้องมาจัดการต่างๆ เพื่อทำตนให้เป็นที่พึ่งให้ได้

ขยายจากมีต้นที่ฟุ้งได้ในระดับบุคคล ต่อไปก็มีต้นที่ฟุ้งได้ในระดับชุมชน แต่ละชุมชนก็ต้องมีต้นที่ฟุ้งได้เหมือนกัน ก็ต้องให้มีการฝึกศึกษาหรือปฏิบัติการต่างๆ ที่จะพัฒนาชุมชนนั้นๆ ขึ้นไป

ต่อไป มีต้นที่ฟุ้งได้ในระดับประเทศชาติ ซึ่งก็เช่นเดียวกัน คือต้องพัฒนาประเทศชาติ และแกนของการพัฒนาประเทศชาติ นั้น ก็คือการพัฒนาคน หรือพัฒนาคุณภาพของคน ของพลเมือง หรือทรัพยากรมนุษย์ ให้มีสติปัญญา มีความสามารถ มีคุณสมบัติทุกอย่างที่พึงประสงค์ แล้วเราก็จึงจะมีต้นที่ฟุ้งได้ คือสามารถฟุ้งตนในระดับชาติได้อย่างแท้จริง

ปี ๔๙ กำมีสี่ล้อมาแกมสี่เท้า ไทยจะก้าวหน้าเป็นผู้นำเขาแน่

ปีใหม่ ๒๕๔๙ นี้ ก็อย่างที่กล่าวแล้ว เป็นปีที่เราจะต้องก้าว ไม่ใช่หยุดอยู่กับที่ และต้องออกแรงก้าวจริงๆ ไม่ใช่แค่รอตัวเลข โชคกลางให้ช่วยพาเราก้าวไป โดยตัวเองไม่ทำอะไร แต่ต้องอย่างเท้าก้าวไป แล้วก็ต้องมีกำลังที่จะก้าว แล้วก็ต้องก้าวไปโดยมีสติปัญญา รู้ว่าจะก้าวไปไหน รู้ว่ามีภัยอันตรายอุปสรรคอยู่ตรงไหน มีหลุม มีเหวอยู่ตรงไหน จะต้องไม่ตกหลุม ไม่ตกเหวนั้น

ในการก้าวหน้านั้น จะให้ดี ก็ต้องสามารถใช้ทั้งสี่เท้า ของ **อิทธิบาท** แล้วก็ทั้งสี่ล้อ ของ**จตุจักร**นี้ เพื่อที่จะก้าวไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้บรรลุผลสมความมุ่งหมาย โดยที่ระหว่างนั้น กระบวนการก้าวไปนี้ ก็จะทำให้เรามีความสามารถในการพึ่งตนเองเพิ่มมากขึ้นตลอดเวลา

เป็นอันว่า การพัฒนาที่ดีที่สุดก็คือ การพัฒนาความสามารถในการพึ่งตนเอง ซึ่งก็คือการทำให้ตัวเรามีตนที่พึ่งได้

คนไทยจะต้องใช้หลักที่ว่ามานี้ให้เต็มที่ในปี ๒๕๔๙ ถ้าต้องการให้ปี ๒๕๔๙ เป็นปีแห่งความก้าวหน้าไป ก็จะต้องไม่ลืมหลักนี้เป็นอันขาด เราจะไปมัวหวังพึ่งอำนาจดลบันดาลภายนอกอยู่ไม่ได้

ถึงเวลามานานแล้ว ที่จะต้องตื่นกันขึ้นมา คนไทยจมอยู่ในลัทธิถือโชคกลางและการหวังผลดลบันดาลมานานนักหนา แล้วก็พึ่งตนเองไม่ได้ ไม่ก้าวไปไหน เพราะฉะนั้น มาปลุกกันให้ตื่นเสียทีเถิด มาชวนกันก้าวไปในการสร้างตัวให้มีตนที่พึ่งได้

เฉพาะหน้าตอนนี้ เราเพียงแต่ว่า ทำจิตใจให้ดี โดยเริ่มต้นด้วยจิตใจที่สบายผ่อนคลายเบิกบาน แต่อย่าหยุดแค่นั้น

ถ้าไปหยุดอยู่แค่ว่าปี ๔๙ เป็นเลขขดีนะ เป็นสิริมงคล แค่นั้น

แล้วปล่อยเรื่อยเปื่อย เอาแต่รอโชครอลาภลอยมา ก็เคืองกว้างไร้
ความหมาย กลายเป็นคนประมาท เข้าคิดที่ว่า “**ความประมาท
เป็นทางแห่งความตาย**” เพราะฉะนั้น จะรอโชคไม่ได้ ต้องก้าวไป
ด้วยตนเอง

วันนี้เรามาพูดกันถึงเรื่องปีใหม่ แล้วทุกคนก็มีใจร่วมกันว่า
กำลังจะทิ้งปีเก่า-ไปขึ้นปีใหม่ แต่ปีเก่านั้น อย่าทิ้งร้ายนะ ต้องทิ้ง
ให้ดีด้วย คือทิ้งให้มันมีความหมายในเชิงที่เป็นคุณเป็นประโยชน์

ที่จริงนั้น ปีเก่านี้ดี เป็นประโยชน์มาก คือเป็นทุนดี
ของเรา ที่จะทำให้เราก้าวไปได้ในปี ๔๙ ถ้าเราไม่มีปี ๔๘ ที่ดี
เราจะก้าวไปสู่ปี ๔๙ ให้ดีได้ยาก ฉะนั้นเราจึงต้องทำปี ๔๘ ให้ดี
แต่ตอนนี้ปี ๔๘ กำลังจะหมดสิ้นไป และเราก็จะทำอะไรกับมันไม่
ได้อีก ประโยชน์ที่จะได้จากมันก็คือว่า ถ้ามันไม่ดี ก็ให้เป็นบทเรียน
อย่างน้อยก็เป็นเครื่องเตือนสติแก่เรา ในการที่จะได้เตรียมการ
ก้าวไปในปี ๔๙ ให้ดีที่สุด

ก็ขอให้กำลังใจสนับสนุนแก่ทุกท่าน ในการที่จะสร้าง
ความพร้อม เพื่อที่จะก้าวไปในปี ๒๕๔๙ โดยที่จะต้องมีความ
ตระหนักรู้ด้วยว่า เวลานี้ ไม่ใช่ว่าตัวเราเท่านั้นที่จะก้าวไป
แต่เคียงข้างตัวเรานั้น กาลเวลาก็กำลังก้าวไปอยู่ด้วย และมัน
ก้าวไปแน่นอนจริงจึง ไม่มีการหยุดยั้งอย่างใดเลย ตัวเรานี้ต่างหาก

ที่บางทีก็เผลอประมาท

ขอให้คำนึงไว้ถึงคำพระที่ว่า -- **อายุสังขาร ใ้จะประมาท
ไปตามสัตว์ผู้ยืน นั่ง นอน หรือเดินอยู่ ก็หาไม่ ... ้วยยอมเสื่อม
ลงเรื่อยไป ทุกหลับตา ทุกลืมตา**

ว่ากันตามจริง ตัวแท้ก็คือกาลเวลานั้นแหละที่ก้าวไป
ซึ่งทำให้เกิด **ปีเก่า-ปีใหม่**

ที่นี่ พอรู้ตระหนักถึงความจริงนั้นแล้ว เมื่อกาลเวลา
ก้าวไป เราก็จะก้าวด้วย เราจะก้าวให้ทันกาลเวลานั้น หรือก้าว
อย่างดีที่สุด ให้ประสบความสำเร็จ และลุถึงความสำเร็จ

จะสำเร็จได้อย่างไร ก็สำเร็จด้วยการใช้หลักที่ว่ามาแล้ว
กล่าวคือ “ในเมื่อตนนั้นแหละคือที่พึ่งที่แท้ เราก็จะพึ่งตน
แต่ถ้าเราจะพึ่งตน เราก็ต้องมีตนที่พึ่งได้ และเราจะมีตนที่พึ่งได้
เราก็ต้องฝึกศึกษาพัฒนาตนนั้นขึ้นไป”

แล้วทีนี้ เมื่อจะฝึกศึกษาพัฒนาตนขึ้นไปนั้น เราจะใช้
หลัก**อิทธิบาท ๔** ก็ได้ คือใช้เท่าทั้งสี่นั้น พาตัวก้าวไปสู่ความสำเร็จ
แล้วจะให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ก็ใช้หลักจตุจักรติดล้อเข้าไปอีก ก็
ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วเลย และบรรลุจุดหมายแน่นอน

วันนี้ขณะนี้ก็ถือว่าเป็นเวลาดีงาม เป็นสิริมงคล เพราะเรา
มาพูดกันในเรื่องที่ดีงาม คือมาพูดธรรมะกัน เราก็ทำให้กาลเวลานี้

ซึ่งที่จริงเป็นของกลางๆ กลายเป็นกาลเวลาที่ดี เป็นสิริมงคล จึงเป็นการเริ่มต้นที่ดี

ต่อจากนี้ไป เมื่อได้เริ่มต้นดีแล้ว ก็จะเดินหน้าไปอย่างดี อย่างมีประสิทธิภาพ ก้าวไปสู่ความเจริญงอกงาม สู่อำนาจความสำเร็จ สมหมาย

ในโอกาสนี้ ที่ถือว่าเป็นสิริมงคลแล้ว ก็ขอให้เราทั้งหลาย มาทำปีใหม่ให้เป็นสิริมงคลสมตามที่ดีนั้น ด้วยการปฏิบัติตาม หลักธรรมที่กล่าวมา

ดังที่ในวันนี้ อาตมาได้นำเอาธรรมะของพระพุทธเจ้า มาแสดงไว้หลายหมวดหลายตอน ท่านทั้งหลายสามารถเลือกใช้ได้ แต่คนไหนทำได้ครบทั้งหมด ก็นับว่าดีที่สุด

เพราะฉะนั้น ก็คงต้องแข่งกันหน่อย คือ ไม่ใช่แค่เลือกใช้ แต่จะทำให้ครบ ถ้าคนไหนทำได้ครบ หรือแม้แต่ช่วยกันทำให้ครบ ก็จะช่วยตัวเอง และช่วยสังคมประเทศชาติ ให้พึ่งตนได้ และให้ ก้าวไปในปี ๒๕๔๙ สู่อำนาจเจริญงอกงาม และความสำเร็จลุล่วง สมหมายได้อย่างแน่นอน

ในโอกาสแห่งมงคลกาล ที่จะก้าวขึ้นสู่ปีใหม่ ๒๕๔๙ นี้ ขอตั้งกัลยาณจิต ส่งเสริมกำลังใจของท่านทั้งหลาย ขออาราธนา คุณพระศรีรัตนตรัย อวยชัยให้พร

รตน์ตตยานุภาวณะ รตน์ตตยะเตชะสา ด้วยเดชานุภาพ
 คุณพระรัตนตรัย พร้อมทั้งบุญกุศลคุณความดีที่เราทั้งหลายได้
 บำเพ็ญสั่งสมกันมา และที่ตั้งใจจะทำข้างหน้าต่อไป จงเป็นพลัง
 อำนาจให้ทุกท่านประสบจตุรพิธพรชัย เจริญก้าวหน้าใน
 การศึกษาเล่าเรียน ในอาชีพการงาน ในการสร้างสรรค์ชีวิต
 ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ และเกื้อหนุนโลกนี้ให้ก้าวหน้าไป
 ในสันติสุข ตลอดกาลยังยืนนานทุกเมื่อ เทอญ...

หมายเหตุ: คำบรรยายนี้ เป็นธรรมกถาอวยพรปีใหม่ ๒๕๔๙ ซึ่ง ทีวี สี
 ช่อง ๗ ถ่ายที่วัดญาณเวศกวัน ๒๔ ธ.ค. ๒๕๔๘

ถอดเทป - ด้วยความเอื้อเฟื้อของสหปฏิบัติฯ (โดย โกศล
 จิ่งเสถียรทรัพย์ และ คริษฐ์ อยู่แก้ว)